

Marknaðarkrefstirnar mugu ikki sleppa at stýra gongdini í Norðuratlantshavi:

Londini í Útnorði mugu semjast

Norðuratlantshavið er okkara lívsgrundarlag og fiskurin í altjóða sjógvi er partur av hesum grundarlag. Tí mugu londini í útnorði semjast um, hvussu fiskastovnarnir her skulu troystast best. Málið má vera, at tú fiskar hesar stovnar, tá teir eru best fyrri, uttan mun til, hvar fiskurin svimur. Hetta heldur Tummas Arabo sum í síni tíð sum fiskimálaráðharri royndi at fáa londini í útnorði til samráðingarbordið fyrri nettup at fyrbygja teirri støðu, sum nú hevur tikið seg upp. Sosialurin hevur tosað við hann.

Ein av teimum, sum í síni tíð sum fiskimálaráðharri legði stóran dent á í góðari tíð at fáa londini í Norðuratlantshavi at sessast við fundarborðið og tosa um framtíðar útlitið fyrri sildaveiði í Norðuratlantshavi er Tummas Arabo.

Fyrri góðum ári síðani skrivaði hann til fiskimálaráðharrarnar í Íslandi, Grønlandi, Noregi og Russlandi, har hann bað um fund um sildina, sum helst fór at gerast ein trupulleiki um ikki so langa tíð.

Nú er hetta brævið vorðið rættiliga aktuelt, tí júst teir spurningar, sum hann tá reisti, eru í dag kjarnin í eini kreppu her í Norðuratlantshavi.

Vit hava spurt Tummas Arabo, fyrrverandi fiskimálaráðharran, hví hann tá vildi hava hetta málið til umrøðu.

Hann sigur, at tíanverri varð henda áheitan ikki tikin fyrri fullt.

Ætlanin var at tosa um, hvussu nógv tey einstøku londini kundu veiða av sildini á sínum egna øki, tá stovnurin kom fyrri seg aftur og nær best var at veiða sildina, soleiðis at mest

fekst burtur úr henni um somu tíð sum stovnurin varð varðveittur.

Men tann heilt stóri spurningurin var óttin fyrri ein óskipaðum og óavmarkaðum fiskiskapi í altjóða sjógvi norðan fyrri Føroyar.

Í dag er hesin trupulleikin vorðin heilt akuttur og heldur Tummas Arabo, at tað er stórt spell, at slíkir spurningar ikki verða viðgjørdir fyrr enn tú situr mitt í teimum.

Orsøkin til at málið ikki varð meira umrøtt tá var spurningurin um Smoguna. Hann legði ein dempara á prátið. So kom valið í Føroyum, og Arabo varð ikki afturvaldur.

Elga at draga eina línu
Tummas Arabo heldur, at londini í Norðuratlantshavi átti at drigið eina línu í hesum spurningi.

Tað stóðan, sum vónandi verður, er at gera eina avtalu um allar resursirnar í Norðuratlantshavi, og tað mugu vera londini, sum liggja her og liva av fiskinum her, sum gera eina slíka avtalu.

Fyrri at siggja veruleikan í eyguni, so mugu vit eisini

gera avtalu um tað, sum er í altjóða sjógvi í lotuni. Tað má gerast okkurt, sum kann tálma fiskiskapin í altjóða sjógvi millum lond sigur Tummas Arabo.

Londini her hava ongan juridiskan rætt til henda fiskin, men Arabo heldur, at vit moralskt hava tað.

Semjast vit ikki um hetta, so fara vit at siggja stórar altjóða flotar fiska henda fiskin upp og gera harvið enda á teimum resursum, sum nátturliga eru okkara.

Norðuratlantshavið átti at verið eitt felags havøki hjá Føroyum, Íslandi, Grønlandi, Noregi og Íslandi.

Tummas Arabo gevur klandrinum í Smoguni stóran part av skyldini fyrri, at londini her ikki hava kunnað tosað saman um veiðuna sum heild í altjóða sjógvi.

Vit vóru rættiliga við russar og hampuliga væl við norðmenn og kundu sostatt væl verið millumgongumenn í trætum, har Ísland varð hinumegin. Men av tí vit líkasum traðkaðu russar yvir føturnar við at lata hasar smogutrolararnar landa í Føroyum mistu vit

henda møguleika. Russar bóðu okkum um hetta, vit vildu ikki lurta.

Tummas Arabo heldur tað er spell, at vit ikki hava ta diplomatisku støðu, sum vit annars kundu havt, og nú sær tað so út til, at burtur úr øllum hesum kemur, at vit fáa tveir "klubbar", har Russland og Noreg eru øðrumegin og Ísland og Føroyar hinumegin. Og tað er serstakliga óheppið.

Fiskimarkini út á 350 fjórðingar

Upp á longri sikt kann hetta provokera tær stóru tjóðirnar til at flyta fiskimarkini út á 350 fjórðingar. Hetta hevur núverandi íslendski uttanríkisráðharrin einaferð fært fram, og tað er greitt, at ein slík stóða hevði verið ein ólúka fyrri føroyingar, tí vit liggja soleiðis fyrri, at okkara partur av tí altjóða økinum norðan fyrri verður so lítill. Tá hevði tað verið betri, at ein avtala varð gjørd millum londini í Norðuratlantshavi, um at tað vóru ávisir blettir, har bara vit sluppu fram at í felag.

Tummas Arabo sigur, at spurningurin um felags fiskastovnar fer at fáa ein týðandi leiklut í framtíðini.

Málið í framtíðini við stovnum sum ferðast, má vera, at tú fiskar teir, tá teir eru best fyrri. Tað eigur at vera uttan mun til á hvørjum øki fiskurin svimur.

At lata marknaðarkrefstirnar stýra hesum verður tann mest óhepna gongdin. Her má ein seta alt klandur til síðis og siga, at nú tosa vit um sildina og einki annað.

Fyrrverandi fiskimálaráðharrin heldur tað tí vera sera umráðandi, at menn sessast aftur við fundarborðið.

Mugu finna semju

Tummas Arabo, sum hevur gjørt eitt stórt arbeiði fyrri at menni útnorðursamstarvið heldur tað vera sera óheppið um londini í Norðuratlantshavi byrja at skapa sær varandi ósemjur, tí altjóða flotararnir liggja klárir.

Tórmodur Dahl hevur onkuntíð skrivað um eitt norðuratlantiskt fiskarí-nato. Tann tankin eigur at verða drigin framaftur. Tí

Tummas Arabo gjørdi longu fyrri skjótt tveimum árum síðani, tá hann var fiskimálaráðharri vart við vandan fyrri, at stríð fór at taka seg upp um altjóða økið norðan fyrri Føroyar.

vit verða kollrend av óskipaðum og óavmarkaðum fiskiskapi.

Men hvat heldur tú tá um tilbøðið hjá norðmonnum at geva føroyingum 10.000 tons av sildakvotuni?

Hatta var eitt ómetaliga tápuligt tilbøði. Eg skilji ikki, hvat teir hugsa, tá teir koma við slíkum.

Tummas Arabo heldur annars, at tað er sera óhugnaligt, at vit og aðrir nú brúka sildina, sum tað hevur tikið so nógv ár at byggja upp aftur, til mjøl heldur enn til mannaføði.

Hann heldur vit áttu at tosað álvarsliga um hetta, hvussu vit fáa sildina best til heldar. At vit nú liggja og fylla skipini og tømja tey aftur til mjølvirkini kann ikki vera tað rætt, tá hugsað verður um, hvussu nógv vit fingur burtur úr sildini í 50-unum, tá hon varð veidd, meðan hon var feittast tvs. frá juli og úteftir.

Vit fáa nú at siggja, hvussu skjótt tað er at tømja havið við hesum amboðum. Tí áttu vit beinanvegin at tikið allan henda spurningin upp.

Tú hevur fingið nógv yvir tín kropp fyrri stødutakan tina í Smogunalinum. Hvussu kennir tú alt hetta í dag, nú eitt nú kanadumenn hava sett spaniolar upp á pláss?

Upp á longri sikt hevði tann politikkur, sum eg stóð fyrri í Tinganesi, verið tann rætti, ikki minst tá talan er um stovnar uttan fyrri 200 fjórðingarmark.

Vit mugu ongantíð gloyma, at teir eru lívsgrundarlagið fyrri okkum í framtíðini. Hetta er sum ein banki, har tú er noyddur at halda pengarnar eigi líka. Tú mást ikki sleppa nøkrum

inn á ræna støðisfæið. Tú skal liva av rentuni. So er við fiskastovnum.

Tummas Arabo sigur, at tað er skyldan hjá politikarum at hugsa, hvat tænið okkum best upp á longri sikt. At tryggja at lívsgrundarlagið hjá framtíðar fólkinum er til stóðar.

Lívsgrundarlagið hjá einum reiðara í dag - um hann t.d. fer fallitt í morgin - kann vera líka mikið. Tí tað kann ikki vera nakað mál í sær sjálvum skal ein oysa havið tómt fyrri at kunna gjalda næsta avdrátt til bankan.

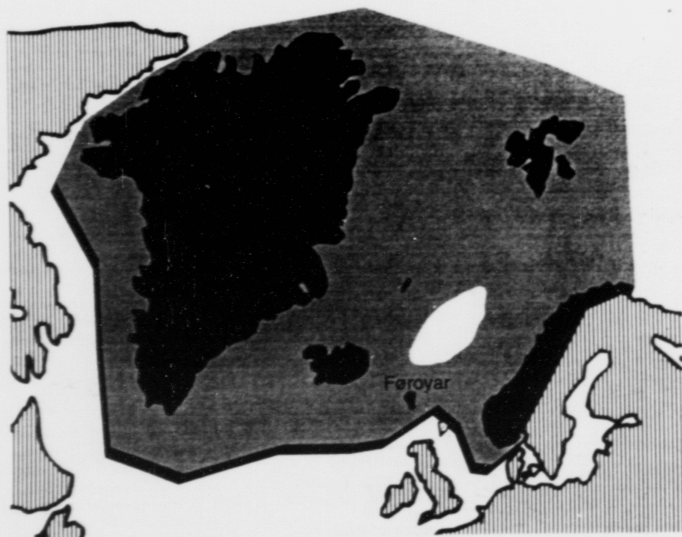
Hví føroyingar og norðmenn ikki kunnu semjast í slíkum málum dugir Tummas Arabo ikki at siga.

Hann viðgongur, at føroyingar hava ongantíð verið líkafram "forelskaðir" í norðmonnum. Vit hava kunnað tosað so nøkumlunda við teir, serliga við norðmenn í Norðurnoreg, men norðmenn hava eitt slag av stórveldisidé um seg sjálvar. Tað er so eisini felags fyrri øll fólkin í tí vestnorrøna økinum, at tey eru bangin fyrri norðmonnum.

Latið okkum seta okkum við samráðingarbordið alt fyrri eitt. Tað skuldi verið so líkatil, at vit allir veiða sildina, har hon gevur mest líka mikið um tað er á føroyskum ella norskrum øki.

Høvuðsvandin liggur tó í, at vit fáa aðrar tjóðir, sum bara hava fiskivinnu sum lítill hjávinna, henda vegin at fiska. Tað er ikki nokk tkl allar. Tað eru tí vit, sum liva í Norðuratlantshavi, sum kunnu og mugu roynd at fáa skil á hesum.

jan

Stóra Smogan verður hon nevnd, økið norðan fyrri Føroyar, sum er altjóða sjógur, og har roknast kann við, at fremmandar tjóðir fara at trároynd fiskigrunnarnar, um londini í Útnorði ikki semjast um fiskin her.